

MIKROEKONOMIKA

TYPOLOGIE PODNIKŮ II

Podniky podle sektorů a hospodářských odvětví

Sektor

- veřejný
- soukromý
- smíšený

Sektor

- primární
- sekundární
- terciární

Sektor

- zemědělství
- průmyslu
- služeb

Členění podle
příslušnosti k
hospodářským
odvětvím

Podniky podle velikosti

Kritéria třídění:

- Počet zaměstnanců (nejpoužívanější)
- Velikost obrátu
- Velikost kapitálu
- Velikost zisku

Podniky podle typu výroby

- Týká se pouze výrobních podniků.

Hromadná výroba

Vázaná výroba

Druhovná výroba

Sériová výroba

Plynulá výroba

Kusová výroba

Sdružení podniků

- Specializace (dělbba práce) je proces v němž dochází k vyčleňování a osamostatňování jednotlivých oborů, podniků, které vyrábí stejné nebo podobné výrobky či nabízí stejné nebo podobné služby.
- Určitá specializace probíhá nejen v národním hospodářství, ale i ve světovém hospodářství (komparativní výhoda zemí). Souběžně se specializací probíhá výrobní **kooperace a koncentrace**.

Výrobní
kooperace

Zájmová
sdružení a
pracovní
společenství

Konsorcium

Společný
podnik

Kartel

Franchising

Koncentrace

Koncern

Holdingová
společnost

Fúze

Nadnárodní
společnosti

- Výrobní kooperace

= přímá výrobní spolupráce mezi podniky mezi nimiž nejsou vztahy nadřízenosti či podřízenosti za účelem výroby finálního výrobku (subdodavatelé).

= dobrovolné sdružení podniků právně samostatných a autonomních.

- Zájmová sdružení a pracovní společenství
 - = dobrovolná
 - = prosazují zájmy svých členů
 - = organizují jejich spolupráci

(např. Sdružení automobilového průmyslu)

- Konsorcium

= dočasné, příležitostné sdružení podnikatelů k uskutečnění určitého podnikatelského záměru (1 podnik by na záměr nestačil kapitálově nebo by byl příliš rizikový)

= většinou sdružení 2 a více mezinárodních podniků

= česká legislativa tento výraz nezná (konsorcium lze vytvořit na základě smlouvy o sdružení podle Obč. z.)

- Společný podnik
- = sdružení dvou nebo více podnikatelů, z nichž ani jeden nemá rozhodující vliv
- = v ČR typický pro podniky se zahr. kapitálovou účastí
- = joint ventures – spojení dvou a více nezávislých podniků, aby uskutečnily určitý specifický cíl, podnik je řízen managementem vytvořeným z mateřských firem

- Kartel

= skupina výrobců či obchodníků stejného oboru, kteří vytvářejí spojenou prodejní organizaci (také syndikát)

= cílem je odstranit vzájemnou konkurenci a zvýšit tak zisk

= dnes jsou zakázány (EU, USA i jinde) v neformální podobě existují dodnes

- Trust

= původně monopolní spojení obchodních společností

= tato forma podnikání je dnes zakázána

= označení se používá pro poradenské, správcovské, investiční a jiné firmy poskytující služby

- Franchising

= nová forma sdružování podniků

= na základě smlouvy nebo dohody poskytuje jeden subjekt (franchisor) jinému subjektu (příjemce franchisy) povolení užívat své obchodní jméno, značku, logo nebo jinou charakteristiku.

= příjemce neztrácí samostatnost (podniká pod svým jménem a na vlastní riziko)

Výhody franchisingu:

Pro příjemce:

- Různé služby, školení managementu
- Větší rozvoj

Pro poskytovatele:

- Šetří počáteční kapitál
- Provozní náklady, mzdy

- Koncentrace

= koncentrace výroby – soustředování výroby do určité oblasti nebo na určité místo

= podniky mohou zcela ztratit hospodářskou samostatnost (podřízenost jednotnému vedení), aniž ztratí právní samostatnost

= ke koncentraci dochází smluvně nebo získáním většinové účasti

= výsledkem koncentrace je trvalé kapitálové spojení právně samostatných podniků (koncern, holding), nebo ztráta právní subjektivity původních podniků a vznik nového právního subjektu.

- Koncern

= sdružení právně samostatných podniků
podřízených jednotnému vedení

= koncern sám nemá právní subjektivitu

= na základě smlouvy nebo kapitálové účasti

- Holdingová společnost

= firma, která drží velký balík akcií jiných společností a tím je ovládá

= nazývána „mateřská společnost“

= ovládané společnosti „dceřiné společnosti“

Výhody:

- Omezuje riziko

- Volnost v podnikání pro dceřiné společnosti

- Fúze

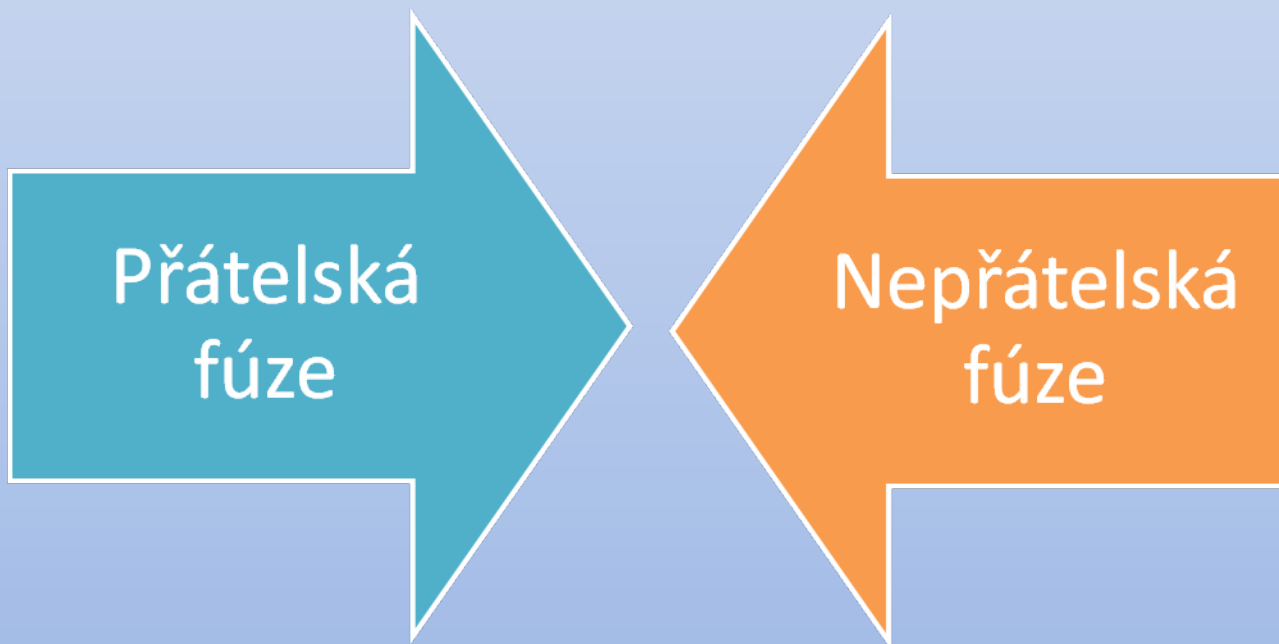
= dobrovolné spojení dvou nebo více podniků do podniku jediného (všechny zanikají a vznikne jeden nový podnik nebo jeden podnik existuje dále a ostatní do něj vplynou)

= je upravována zákonem (nemusí být ve veřejném zájmu) a sledována státními orgány, zda nevede ke vzniku monopolu

- Typy fúze:
 - Horizontální fúze: dva podniky stejné výrobní fáze a odvětví, důvod spojení je efekt plynoucí z výroby ve velkém rozsahu
 - Vertikální fúze: podniky různých výrobních fází na sebe navazujících, důvod lepší koordinace a plánování výroby
 - Konglomerátní fúze: podniky bez jakéhokoli vzájemného vztahu

- Důvody fúze:
 - Synergický efekt
 - Existence volných peněz
 - Daňové výhody
 - Snížení rizika
 - Rozšíření trhů

Průběh fúze:

- Nadnárodní společnosti
- = výsledek mezinárodního obchodu, společného podnikání
- = ředitelství v mateřské zemi, pobočky v jiných zemích
- = některé se přeměňují v trans-nacionální korporace (např. ABB)
- = některá spojení podniků se nazývají strategické aliance (mezinárodní spolupráce podniků s cílem využít specifických předností jednotlivých partnerů)